

روپای نافرجام خروج اروپا از زیر سایه روسها

[ad_1]

متخصصان برنامه ریزی کمیسیون اروپا، دو دهه پیش پیشنهاد کرده بودند یک خط لوله انتقال گاز تولیدی از ایران و یا ترکمنستان به سوی اروپا ساخته شود. اما به دلیل تحریم های ایران و نامشخص ماندن رژیم حقوقی دریای کاسپین، این طرح نیمه کاره رها شد.

گروه نفت و انرژی روابط عمومی گروه تجاری ققنوس: در سال های گذشته، دولت های غربی نگرانی های زیادی در مورد دسترسی خود به گاز طبیعی ارزان و پایدار داشته اند. حدود ۴۰ درصد گاز مصرفی آنها توسط مردان یخی تامین می شود و پس از قطع گاز صادراتی روسیه به اوکراین در زمستان ۲۰۱۴ میلادی به عنوان ترانزیت کننده کلیدی گاز به دولت های اروپایی، شاهد بحرانی بی سابقه در قاره سبز بودیم.

از سال ۲۰۰۶ میلادی تاکنون، سه بار صدور گاز روسیه به اروپا از طریق اوکراین متوقف شده است. این اقدام مسکو مشکلات بسیاری

برای شهروندان و صنایع اروپا پدید آورده بود. رهبران اروپا از سال‌ها پیش، منابع جدیدی برای تامین گاز مورد نیاز خود نظیر آل ان جی ایالات متحده در اختیار داشته‌اند. هرچند به دلیل قیمت بالای این محصول، همچنان میزان واردات آل ان جی از ایالات متحده اندک است.

با وجود تلاش‌های اروپایی‌ها برای متنوع کردن منابع تامین گاز مصرفی و خروج از سایه خرس‌ها، در سال ۲۰۱۸ میلادی شاهد اوج گیری میزان خرید این منبع انرژی از روس‌ها بوده‌ایم. با اوج گیری اختلافات روسیه و اوکراین و اسارت ۲۴ دریانورد اوکراینی، رهبران کیف در اواخر سال گذشته خواهان اعمال تحریم‌هایی جدید علیه مسکو شدند. لذا با افزایش تنش‌ها، ممکن است بازهم شاهد قطع گاز صادراتی روسیه به اوکراین باشیم.

در شرایط کنونی، گروهی از سیاستمداران اروپایی نسبت به پیامدهای اجرای خط لوله نورد استریم ۲ ابراز نگرانی کرده‌اند. این پروژه مقدار قابل توجهی گاز طبیعی را از خاک روسیه و از طریق دریای بالتیک مستقیماً به خاک آلمان منتقل خواهد کرد.

در روز ۱۲ دسامبر ۲۰۱۸ میلادی، پارلمان اروپا قطعنامه‌ای را تصویب کرد که براساس آن نورد استریم ۲ به دلیل نگرانی‌های امنیتی باید لغو شود. هرچند با ساخت ۳۷۰ کیلومتر از آن، لغو پروژه پیامدهای زیادی خواهد داشت.

اروپایی‌ها خواهان ایجاد مسیرهای جدید عرضه گاز طبیعی هستند. در روز ۷ دسامبر سال گذشته، مقامات ایتالیایی موافقت خود را با ساخت بخش نهایی کریدور گازی جنوبی اعلام کردند. این طرح با حمایت اتحادیه اروپا و با هدف واردات گاز تولیدی از میادین دست نخورده اعماق دریای کاسپین در حال اجرا است.

تاکنون ۷۵ درصد این کریدور اجرا شده و بخش اتصال خط لوله به ایتالیا از طریق دریای آدریاتیک در حال اجرا است. در صورت اجرای پروژه ۴۰ میلیارد دلاری کریدور گازی جنوبی براساس برنامه اعلام شده، سرانجام در سال ۲۰۲۰ میلادی شاهد عرضه گاز آذربایجان به دولت‌های اروپایی خواهیم بود.

اما اجرای این پروژه نشان داد که استقلال گازی اروپا تا چه میزان پرهزینه دشوار و زمانبر است.

متخصصان برنامه ریزی کمیسیون اروپا، دو دهه پیش پیشنهاد کرده بودند یک خط لوله انتقال گاز تولیدی از ایران و یا ترکمنستان به سوی اروپا ساخته شود. اما به دلیل تحریم های ایران و نامشخص ماندن رژیم حقوقی دریای کاسپین، این طرح نیمه کاره رها شد. رهبران عشق آباد نیز ترجیح دادند تا گاز خود را به چینی ها بفروشند.

لذا کشور آذربایجان به عنوان تامین کننده کلیدی گاز مورد نیاز اتحادیه اروپا برگزیده شد. بیش از ۱۰ شرکت نظیر بی پی، تی پی ای او و سوکار در ساخت کریدور گازی جنوبی مشارکت دارند.

پس از سال ها برنامه ریزی و اجرای این طرح پیچیده، ظرفیت کنونی آن سالانه ۱۶ میلیارد متر مکعب است که حدود نصف میزان گاز برنامه ریزی شده اولیه توسط کارشناسان اتحادیه است. این کریدور در شرایط کنونی و با ۴۰ میلیارد دلار سرمایه گذاری تنها ۲ درصد نیاز بازار اروپا به گاز طبیعی را تامین خواهد کرد.

با قیمت های کنونی، بهای تمام شده گاز عرضه شده کریدور در ترکیه و جنوب شرق اروپا رقابتی است، اما بهای گاز عرضه شده در بازارهای غرب اروپا، بالا و غیررقابتی خواهد بود. حضور شرکت روسی لوک اویل (که روابط آشکاری با کرملین دارد) در کنسرسیوم مجری کریدور گازی جنوبی، از دیگر عوامل نگران کننده برای اروپایی ها است.

اجرای کریدور گازی جنوبی با ظرفیت کنونی نمی تواند در کاهش وابستگی اروپایی ها به گاز صادراتی مردان یخی نقش قابل توجهی ایفا کند. این شرایط نیز به دو دلیل چندان قابل تغییر نیست. نخست اینکه روس ها علاوه بر پروژه نورد استریم ۲ در حال تلاش برای انتقال گاز به جنوب اروپا از طریق خط لوله ترک استریم هستند.

این پروژه گاز روسیه را از طریق دریای سیاه به ترکیه منتقل می کند. در سال جاری، شاهد راه اندازی این بخش خواهیم بود. غول روسی گازپروم مجری این طرح و نورد استریم ۲ بوده و خط لوله دوم آن برای صادرات گاز به اروپا اجرا خواهد شد. مقصد نهایی این خط لوله در خاک اروپا هم اکنون در حال مذاکره است. در این شرایط، کریدور گازی جنوبی با وجود داشتن حمایت اتحادیه اروپا از رقابت پذیری کمی برخوردار است.

نکته دوم این است که تغییر در ظرفیت کریدور گازی جنوبی با دشواری‌ها و موانع مختلفی روبرو است. سازندگان این طرح با مشکل کمبود گاز خوراک خط لوله روبرو هستند و در حال مذاکره با ترکمنستان برای تامین گاز مورد نیاز هستند. برای افزایش ظرفیت پروژه باید سرمایه گذاری زیادی انجام شود که در شرایط کنونی غیر ممکن و ویران دسترس به نظر می‌رسد.

سواپ گاز ترکمنستان از طریق خاک ایران، کم هزینه ترین و سریع ترین راهکار تامین خوراک کریدور گازی جنوبی است. هرچند با ازسرگیری تحریم‌های هسته‌ای ایران در دولت ترامپ، این گزینه فاقد قابلیت اجرا است. در سایه تحریم‌های ایالات متحده توسعه میادین عظیم گاز طبیعی ایران نیز با تاخیر روبرو خواهد شد و اروپا در شرایط کنونی نمی‌تواند چندان آمیدی به واردات گاز از ایران داشته باشد.

شرکت گازپروم در اقدامی فراتر از انتظار اعلام کرده خواهان شرکت در مناقصه طرح افزایش ظرفیت کریدور گازی جنوبی است. اروپایی‌ها خواهان خرید گاز ارزان هستند و روس‌ها با مهارتی شگفت‌انگیز در حال بازی با مهره‌های این بازی هستند. گازپروم با دارا بودن ذخایر عظیم گاز طبیعی که در شمار میادین کم هزینه محسوب می‌شوند، فاصله زیادی از رقبای دیگر خود در بازار اروپا دارد.

بدین ترتیب ممکن است پروژه‌ای که با هدف کاهش انحصار گازی خرس‌ها در بازار اروپا طراحی شده بود، بر سهم بازار غول‌های زیر نظر مسکو در قاره سبز با ایجاد یک مسیر جدید بیافزاید. این اتفاقی است که رویاهای رهبران اروپا برای استقلال گازی و خروج از زیر سایه روس‌ها را نقش بر آب خواهد کرد.

میز نفت